

Nr. 165/12.10.2020

Asociația Magistratilor din România (AMR), organizație neguvernamentală, apolitică, națională și profesională a judecătorilor și procurorilor, declarată „de utilitate publică” prin HG nr. 530/2008,

Uniunea Națională a Judecătorilor din România (UNJR), organizație neguvernamentală, apolitică și profesională a judecătorilor,

Asociația Judecătorilor pentru Apărarea Drepturilor Omului (AJADO), organizație neguvernamentală, apolitică și profesională a judecătorilor,

transmit, următorul comunicat de presă:

Proiectele de modificare a Legii privind organizarea judiciara si a Legii privind Consiliul Superior al Magistraturii contin propuneri ce constituie un regres inacceptabil in materia independentei justitiei

Asa cum am anuntat deja prin comunicatul din data de 1 octombrie 2020, Uniunea Nationala a Judecatorilor din Romania (UNJR), Asociația Magistratilor din Romania (AMR) si Asociația Judecatorilor pentru Apararea Drepturilor Omului (AJADO) vor participa activ, cu propuneri de modificari si observații argumentate, la proiectele privind modificarea legilor justitiei. Deschiderea la dialog confirma atitudinea pe care aceste organizații profesionale au adoptat-o în mod constant, fiind necesar sa isi exprime punctul de vedere cu privire la aspectele esențiale privind drepturile și interesele magistratilor, statutul acestora, buna organizare a justitiei ca serviciu public, elemente care trebuie raportate direct la imperativul respectarii independentei justitiei.

De aceea, subliniem inca o data, asa cum a facut-o de nenumărate ori, ca nu vom accepta nicio propunere ce constituie un regres de la garantiile deja existente privind independenta judecatorilor, a procurorilor sau a sistemului judiciar in ansamblul sau. Consiliul Consultativ al Judecatorilor Europeni a afirmat si reafirmat independenta justitiei ca fiind o condiție prealabilă apărării statului de drept și garantării fundamentale a unui proces echitabil. Totodată, a accentuat necesitatea existentei mijloacelor prin care independenta sa poata fi asigurată, atat la nivel constituțional si legislativ, cat si in practica de zi cu zi [de exemplu, Avizele nr. 1(2001), nr. 17(2014)].

Vom puncta, in cele ce urmează, doar cateva astfel de exemple de propuneri care constituie un regres inacceptabil din punctul de vedere al standardelor de independenta a justitiei.

1. *Modificarea componentei colegiilor de conducere ale instantelor suprima democratia in conducerea acestora, ignora inadmisibil opinia si votul judecatorilor si reintoarce procedura deluarea deciziilor in instante la justitia de acum un deceniu si jumătate*

Colegiile de conducere ale instantelor au fost infiintate prin Legea 304/2004 privind organizarea judiciara, avand urmatoarea compunere: “președintele, vicepreședinții, judecătorii inspectori și președinții de secții, precum și 1-2 judecători aleși în adunarea generală a judecătorilor”.

Ulterior, legea a fost modificata, in vederea indeplinirii reformelor cerute pentru aderarea Romaniei la Uniunea Europeana, acordandu-se un rol primordial judecatorilor alesi de colegii lor, indiferent de ce functie ocupau acestia in instanta.

Modificarea componentei colegiului de conducere a fost facuta pentru ca *“in reglementarea actuala (din 2005, n.n.), colegiul de conducere era format, preponderent, din judecatori si procurori cu functii de conducere, ceea ce nu asigura, in realitate, un acces democratic si extins al judecatorilor si procurorilor la procesul de luare a deciziilor”*, se arata in expunerea de motive a legii din 2005 (<http://www.cdep.ro/proiecte/2005/200/10/4/em214.pdf>).

Or, prin proiectul supus dezbaterii, Ministrul Justitiei propune, practic, revenirea la forma initiala a legii, anterioara integrarii Romaniei in UE, fapt ce constituie un regres absolut incredibil in materia participarii democratice a judecatorilor la luarea deciziilor ce ii afecteaza in mod direct.

Astfel, conform proiectului, colegiile de conducere vor fi constituite din *“președintele, vicepreședinții sau, după caz, vicepreședintele, președinții de secție și 2 judecători, aleși pe o perioadă de 3 ani în adunarea generală a judecătorilor”*, ceea ce inseamna, in mod concret, ca judecatorii alesi nu au o putere decizionala reala. Nu am exclus si nu excludem posibilitatea ca din colegiul de conducere sa faca parte vicepresedintele instantei sau presedintii de sectii, si nici nu am pretins ca prezenta acestora in colegiu ar constitui o diluare a capacitatii reale de decizie, care trebuie sa fie in acord cu interesele legale si regulamentele ale instantei, precum si ale persoanelor ce o compun. Insa, nu am sustinut si nu sustinem prezenta acestora „automata” in colegiu, ci pe baza votului dat de adunarea generala.

- 2. Desfiintarea Sectiei pentru Investigarea Infractiunilor din Justitie (SIJJ) nu este motivata si nu garanteaza in niciun fel ca judecatorii si procurorii nu vor mai fi interceptati, urmariti penal si trimisi in judecata pentru a fi influentati cu privire la solutiile pe care le pronunta*

Desfiintarea SIJJ, fara introducerea unor garantii procedurale solide pentru judecatorii si procurorii investigati, este o propunere ce contravine in mod flagrant recomandarilor Comisiei de la Venetia cuprinse in Avizul 924/2018, si, de asemenea, reprezinta o revenire inacceptabila la situatia in care procurori cu grad de judecatorie vor putea, pe de o parte, sa ancheteze si sa trimita in judecata judecatori si procurori cu grad de Inalta Curte, iar, pe de alta parte, sa ii urmareasca penal inclusiv pentru solutiile pronuntate, situatie care face ca independenta justitiei, astfel cum este consacrata de documente internationale asumate de Romania, sa ajunga o simpla notiune, fara continut.

AMR, UNJR si AJADO au demonstrat in repetate randuri ca infiintarea SIJJ a fost o garantie necesara pentru independenta justitiei, in conditiile in care magistratii au fost anchetati pentru solutiile pronuntate, secretul deliberarii a fost incalcat de procurorii DNA, au existat magistrati trimisi in judecata si suspendati din functie pentru fapte nedeterminate sau pentru fapte ce nu exista ori pentru hotararile date, dupa cum au existat magistrati ce au fost interceptati de procurorii DNA in timpul si in legatura cu cauzele pe care le aveau de solutionat.

Hotararea Plenului CSM 225/2020, prin care s-a adoptat raportul Inspectiei Judiciare privind Respectarea principiilor generale care guverneaza activitatea Autoritatii Judecatoresti in cauzele de competenta DNA sau in legatura cu acestea, este plina de exemple concrete, punctuale, in acest sens, vizand anchete care au reprezentat presiuni la adresa judecatorilor si procurorilor, anchete in care au fost lasate sa se scurga perioade considerabile de timp fara sa se indeplineasca acte de urmarire penala, exemplele fiind numeroase si efective in raport.

Prin Decizia 33/2018, Curtea Constitutională a stabilit ca înființarea Secției este o garanție pentru independența individuală a judecătorilor, asigurându-se, pe această cale, o protecție adecvată a magistraților împotriva presiunilor exercitate asupra lor, împotriva abuzurilor săvârșite prin sesizări/denunțuri arbitrare. Ca atare, o astfel de garanție nu poate fi anulată decât dacă este înlocuită cu o garanție superioară, exigentă pe care proiectul în discuție nu o îndeplinește.

De altfel, în sensul arătat a propus și Comisia de la Venetia eventuala regândire a SIIJ, “*cu acordarea unor garanții procedurale mai solide pentru judecătorii și procurorii investigați*”, și, nicidecum, prin simpla eliminare a celor deja existente. Tot Comisia de la Venetia a subliniat ca “*adeziunea corpului profesional la modelul propus (de anchetare a magistratilor, n.n.) este o condiție esențială a eficacității acestuia*”.

Or, consultările repetate ale magistratilor cu privire la desființarea SIIJ nu au obținut o astfel de adeziune, majoritatea largă a judecătorilor de la curțile de apel și Înalta Curte de Casație și Justiție votând împotriva unor astfel de inițiative.

- 3. Nu există independența reală fără autonomie financiară. Perpetuarea subordonării bugetului instanțelor judecătorești față de Ministerul Justiției este inadmisibilă. Parchetele se bucură de independența din acest punct de vedere*

Noul proiect menține situația absurdă în care procurorii, deși aflați, conform Constituției, sub autoritatea Ministrului Justiției, au independența bugetară, dar judecătorii, independenți potrivit Constituției, au bugetul administrat de Ministerul Justiției, ministrul justiției fiind ordonator principal de credite.

Constituția prevede ca justiția se înfaptuește prin Înalta Curte de Casație și Justiție și instanțe, toate acestea împreună compunând puterea judecătorească, putere distinctă în stat. Cu toate acestea, doar Înalta Curte de Casație și Justiție este ordonator distinct de credite, în timp ce bugetele restului instanțelor tin de Ministerul Justiției, care este parte a puterii executive.

Această situație total anormală a determinat Statul Român ca, la negocierile privind închiderea capitolului 24 de negociere cu Uniunea Europeană, să își asume obligația ca managementul fondurilor justiției să nu mai fie în mâna Ministrului Justiției, ci să treacă la Înalta Curte de Casație și Justiție.

Această dispoziție legală nu a intrat însă niciodată în vigoare, fiind abrogată după prorogări succesive, cu toate că organizațiile noastre profesionale s-au opus expres unei astfel de modificări.

Pastrarea bugetului instanțelor sub autoritatea financiară a Ministrului Justiției, instituție cu evidență conotație politică, afectează grav independența judecătorilor, fapt condamnat constant de judecători, din 2009 până în prezent. Situația este cu atât mai gravă cu cât, prin raportare la autoritățile publice din sistemul judiciar, instanțele (toate curțile de apel, tribunalele, judecătoriile) sunt singurele subordonate financiar Ministrului Justiției, în condițiile în care președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție este ordonator principal pentru instanța supremă, procurorul general al României este ordonator principal de credite pentru parchete, procurorul-sef

DNA este ordonator principal de credite pentru aceste unitati de parchet, președintele CSM este ordonator principal de credite pentru Consiliu, inspectorul-sef este ordonator principal pentru Inspectia Judiciara.

Prin Hotararea Plenului CSM 227/15 octombrie 2019 s-a statuat sesizarea Ministerului Justiției pentru inițierea demersurilor legislative, în vederea preluării bugetului instanțelor, cu excepția bugetului Înaltei Curți de Casație și Justiție, de către Consiliul Superior al Magistraturii. În nsa, in locul demersurilor concrete pentru punerea in aplicare a acestei hotrari, proiectul Legii 304/2004 confirma perpetuarea nerespectarii principiului independentei financiare a instantelor.

- 4. Alegerea membrilor CSM de catre toti judecatorii, indiferent de gradul de jurisdicție, goleste de continut reprezentativitatea acestora in cadrul Consiliului si anuleaza importanta votului fiecarui judecator*

Potrivit legii, Sectia pentru Judecatori a Consiliului Superior al Magistraturii este formata din 2 judecatori de la Înalta Curte de Casație și Justiție, 3 judecatori de la curțile de apel, 2 judecatori de la tribunale si 2 judecatori de la judecatorii.

Aceasta compunere reflecta atentia acordata de legiuitor unei componente echilibrate a Consiliului, apte sa-i asigure capacitatea de a-si indeplini rolul constitutional, prin reflectarea corecta a ierarhiei instantelor, in acord cu principiile organizarii judiciare, stabilite de Legea 304/2004, pe fundamentul dispozitiilor constitutionale.

Prin propunerile aduse de noul proiect, acest echilibru este distrus, in conditiile in care membrii CSM nu vor mai fi alesi pe grade de jurisdicție, ci vor fi votati de toti judecatorii. Astfel, exista o disproportie vadita intre numarul judecatorilor de la judecatorie si cel de la tribunale, curti de apel, si Inalta Curte de Casatie si Justitie, acesta descrescand, fireste, spre varful sistemului. Ca atare, intr-o procedura precum cea propusa prin proiectul de modificare a Legii 317/2004, judecatorii de la nivelul primei instante vor avea mereu un rol decisiv in alegerea TUTUROR membrilor CSM, ceea ce este vadit inacceptabil pentru ca transforma, practic, votul judecatorilor de la celelalte nivele ierarhice intr-o formalitate fara efecte, subordonandu-l vointei judecatorilor de la primul nivel ierarhic, pentru intreaga componenta a Sectiei pentru Judecatori a CSM.

- 5. Reinstaurarea puterii ministrului justitiei, ca "titular" al actiunii disciplinare exercitate impotriva judecatorilor si procurorilor, constituie, fara putinta de tagada, unul dintre cele mai clare elemente ale incercarii de supunere a justitiei de catre politic*

Inlaturarea din dispozitiile Legii 317/2004 a calitatii ministrului justitiei de titular al actiunii disciplinare a reprezentat unul dintre punctele de maxima importanta pentru care organizatiile noastre profesionale au facut eforturi deosebite, cu ocazia dezbaterilor asupra modificarilor anterioare aduse legilor justitiei. Astfel, din anul 2018, ministrul justitiei nu mai este titular al actiunii disciplinare si, deci, nu mai poate să sesizeze Inspectia Judiciară in aceasta calitate speciala, singurul titular al actiunii disciplinare ramanand Inspectia Judiciara. Modificarea a reprezentat un succes evident pe calea consolidarii independentei justitiei si a fost prezentata ca atare organismelor internationale ale magistratilor din care fac parte asociatiile noastre, respectiv

Asociației Europene a Judecătorilor (EAJ-AEM), Asociației Internaționale a Judecătorilor (IAJ-UIM) și MEDEL.

Prin OUG 92/2018 a fost introdus un text în Legea 317/2004 potrivit căruia ministrul justiției ”poate sesiza” Inspectoratul Judiciar pentru a se stabili dacă există indiciile săvârșirii unei abateri disciplinare de către procurori. Pe de o parte, este necesar să subliniem că textul nu l-a reinstaurat pe ministrul justiției ca ”titular” al acțiunii judiciare. Pe de altă parte, organizațiile noastre profesionale s-au opus unei astfel de modificări, având în vedere că se prevede expres posibilitatea sesizării Inspectoratului Judiciar, „în scris și motivat”, de către orice persoană interesată, „cu privire la abateri disciplinare săvârșite de judecători și procurori”. În temeiul acestei norme legale, ministrul justiției poate sesiza, în scris, Inspectoratul Judiciar cu privire la abateri disciplinare presupuse a fi săvârșite atât de judecători, cât și de procurori, atunci când există motive pentru un astfel de demers, nemaifiind necesară o accentuare a acestei posibilități printr-un text de lege distinct.

Însă, prin proiectul în dezbatere se urmărește revenirea la forma anterioară anului 2018, ministrului justiției recunoscându-i-se și garantându-i-se expres calitatea de ”titular” al acțiunii disciplinare împotriva judecătorilor și procurorilor. Acest inadmisibil regres nu face decât să demonstreze că, în mod cu totul regretabil, principiile statului de drept, ca pilon al democrației - în special separarea puterilor și cooperarea lor loială, precum și independența justiției -, nu sunt decât forme fără fond.

jud. dr. Andreea Ciucă
AMR

jud. Dana Gîrbovan
UNJR

jud. Florica Roman
AJADO